

TOIMENPIDEALOITE 33/2005 vp

Nuorempien konstaapelien poliisivaltuudet

Eduskunnalle

Hallituksen esitys uudeksi poliisilaiksi heikentää oleellisesti nuorempien konstaapelien toimintamahdollisuuksia työharjoittelun ja kenttätyöjakson aikana. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että poliisin perustutkintoon kuuluvaa työharjoittelujaksoa ja kenttätyöjaksoa suorittavalla nuoremmalla konstaapelilla on poliisimiehelle kuuluvat valtuudet suorittaessaan poliisille kuuluvia tehtäviä ohjaajansa johdon ja valvonnan alaisena.

Poliisikokelas nimitetään ensimmäisen lähiopintojaksonsa jälkeen nuoremman konstaapelin määräaikaiseen virkasuhteeseen työharjoittelun ja edelleen kenttätyöjakson ajaksi. Työharjoittelu on ohjattua ja kestää noin 7 kuukautta. Kenttätyöjakso on osa syventäviä ammattiopin-toja ja kestää noin 6—7,5 kuukautta.

Poliisikokelaan valtuuksiin ei tarvita muutosta. Poliisikokelaalla on poliisimiehelle kuuluvat valtuudet suorittaessaan kouluttajansa johdon ja valvonnan alaisena koulutukseen liittyvää tehtävää. Näitä tehtäviä ovat käytännössä liikennevalvontaharjoitukset juuri ennen työharjoittelun alkamista.

Hallituksen esityksen mukaan nuoremmalla konstaapelilla olisi poliisimiehelle kuuluvat valtuudet ainoastaan silloin, kun hän suorittaa poliisille kuuluvia tehtäviä ohjaajansa johdon ja valvonnan alaisena.

Käytännössä hallituksen esityksen mukaiset nuoremman konstaapelin valtuudet jakaisivat työntekijät keinoitekoisiin kategorioihin. Usealla poliisilaitoksella, joissa on työharjoittelua tai kenttäjaksoa suorittavia nuorempia konstaapelei-

ta, on periaate, jonka mukaan kaikki vuorossa olevat konstaapelit tekevät kaikenlaisia poliisi-tehtäviä.

Työtehtävien jakaminen hälytyskeskuksesta tulee vaikeutumaan, mikäli olisi varmistettava, että partiossa oleva nuorempi konstaapeli on aina ohjaajansa johdon ja valvonnan alaisena.

Käytännössä on mahdotonta, että nuorempi konstaapeli olisi työharjoitteluaan suorittaessaan jatkuvasti oman perehdyttäjensä valvonnan alaisena. Tällöin esimerkiksi perehdyttäjän sairaustapauksessa tai muun poissaolon vuoksi nuoremmalla konstaapelilla ei olisi poliisivaltuuksia huolimatta hänen kantamastaan virkapuvusta ja virkapukuun liittyvistä työvälineistä (ase, teleskooppipamppu, kaasusumutin, käsiraudat).

Jo tällä hetkellä kokeneiden poliisimiesten rekrytoiminen nuoremman konstaapelin perehdyttäjäksi on joissakin kihlakunnissa osoittautunut hankalaksi. On pelättävissä, että hallituksen esityksen mukainen muotoilu vaikeuttaisi perehdyttäjien rekrytoimista edelleen.

Poliisimiehillä on poliisilain 9 §:n mukaan poliisivaltuudet ja toimimisvelvollisuus myös oman toimialueensa ulkopuolella ja vapaa-aikanaan, jos se on välttämätöntä vakavan rikoksen estämiseksi, tällaista rikosta koskevan tutkinnan aloittamiseksi tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi tai milloin se näihin rinnastettavan muun erityisen syyn vuoksi on tarpeen. Poliisimies ei näin voi vapaa-aikanaan täysin irrottautua virkaan liittyvästä poliisimiesasemastaan. Virka-ase-

maan liittyvät velvollisuudet ulottuvat myös vapaa-aikaan.

Etenkin pienillä paikkakunnilla poliisit tunnustetaan myös heidän ollessaan vapaalla. Täten kansalaiset mieltävät työssään virkapukua kantavan nuoremman konstaapelin poliisiksi myös tämän ollessa vapaalla.

Ehdotuksen mukaan nuoremmat konstaapelit olisivat työaikansa ulkopuolella täysin jokamiehenoikeuksin varustettuja. Näin ollen he eivät olisi oikeutettuja puuttumaan mihinkään, mihin poliisilaki tällä hetkellä velvoittaa poliisimiehen puuttuvan.

Täten heillä ei olisi myöskään mahdollisuutta ottaa kantaa poliisina kansalaisten esittämiin kysymyksiin. Asialla on vaikutusta poliisin luotettavuuteen ja uskottavuuteen kansalaisten silmissä.

Erityisesti poliisille kuuluvien valtuuksien puuttuminen vaikeuttaisi kenttätöjaksiaan suorittavien nuorempien konstaapelien työskentelyä, koska heille ei edes nimetä ohjaajaa, jonka johdon ja valvonnan alaisena he työtehtäviään suorittaisivat.

Nykyisen käytännön mukaan kihlakunnat paikkaavat henkilöstövajettaan nuorempien

konstaapelien työpanoksella. Mikäli kenttäjaksoilla olevat nuoremmat konstaapelit eivät voi suorittaa tehtäviään itsenäisesti, tarkoittaa tämä käytännössä noin 300 poliisimiehen työpanoksen häviämistä.

Nykyinen poliisilaki, jonka mukaan nuoremmilla konstaapeleilla on poliisivaltuudet, on osoittautunut varsin toimivaksi. Poliisilakia ei ole syytä muuttaa hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Sekä työharjoitteluaan että kenttätöjaksiaan suorittavilla nuoremmilla konstaapeleilla on oltava poliisille kuuluvat valtuudet.

Hallintovaliokunta tunnetaan eduskunnan toimielimenä, joka pystyy nopeasti ja tehokkaasti puuttumaan lainsäädännössä oleviin epäkohtiin. Käsittelyssä olevan poliisilain osalta on toivottavaa, että kyseinen epäkohta poistetaan käsittelyssä olevasta laista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, että nuorempien konstaapelien ja Poliisikoulussa opiskelevien poliisivaltuudet säilyvät nykyisellä tasolla.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2005

Petri Salo /kok